

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 168/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti MÉDIUS spol. s r. o., Daxnerovo námestie 3, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Júliusom Jánošíkom, Klincová 35, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Co 205/2017 z 10. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti MÉDIUS spol. s r. o. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MÉDIUS spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na spravodlivý súd podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 205/2017 z 10. novembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa na základe návrhu na začatie konania z 18. novembra 2008 (ďalej len „žaloba“) doručeného Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaná“) a Bratislavskému samosprávnemu kraju (ďalej aj „žalovaný“, spolu aj „žalovaní“) zaplata sumy 2 109 772,30 € (pôvodne sumy 63 559 000 Sk) s príslušenstvom z titulu náhrady škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení účinnom v rozhodujúcom období. V právnej veci žaloby sa konanie na okresnom súde viedlo pod sp. zn. 22 Cb 166/2008.

3. Okresný súd (po zrušení jeho predchádzajúcich rozhodnutí vo veci už v poradí tretím) rozsudkom sp. zn. 22 Cb 166/2008 z 13. novembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že žalobu proti obidvom žalovaným zamietol. Zároveň žalovanému priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v sume 96 275,62 €, žalovanej nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľke nepriznal, a napokon, štátu priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania (znalečného) v sume 737,90 €.

4. Následne na základe riadne a včas podaného odvolania – riadneho opravného prostriedku sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu krajský súd uznesením sp. zn. 10 Co 73/2015 z 18. februára 2016 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanej, o trovách konania žalovaného a štátu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň krajský súd odvolanie sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému odmietol. Podľa zistenia ústavného súdu uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 21. marca 2016 a rozsudok okresného súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému tak nadobudol právoplatnosť 21. januára 2015.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 22 Cb 166/2008 zo 4. októbra 2016 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol tak, že žalovanému priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania.

6. Okresný súd naposledy (v poradí štvrtým) rozsudkom sp. zn. 22 Cb 166/2008 z 13. októbra 2016 (ďalej len „posledný rozsudok okresného súdu“) žalobu proti žalovanej zamietol, žalovanej proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania nepriznal a štátu priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania.

7. Sťažovateľka podala proti poslednému rozsudku okresného súdu riadne a včas odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co 204/2017 z 19. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že posledný rozsudok okresného súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanej, ako aj v časti výroku o náhrade trov konania štátu ako vecne správny potvrdil a v časti výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov konania žalovanej proti sťažovateľke zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Napokon na základe riadne a včas podaného odvolania sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu (o priznaní náhrady trov konania žalovanému proti sťažovateľke, pozn.) napadnutým uznesením krajského súdu bolo toto uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdené. Podľa zistenia ústavného súdu uznesenie okresného súdu

v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 12. decembra 2017.

9. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... Odvolací súd v rozhodnutí konštatoval, že A/ Nerešpektovanie prekážky rozhodnutej veci... vo veci neexistuje prekážka rozhodnutej veci a tiež, že súd nemusí vždy rozhodovať o náhrade trov v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí a môže tak urobiť aj v uznesení ...

... Podľa rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 23) „Z uvedeného vyplýva, že o náhrade trov konania je súd povinný vždy rozhodnúť a to spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, alebo o nich rozhodne samostatným uznesením (§ 262 CSP)“.

Vo vzťahu k uvedenej argumentácii je nevyhnutné uviesť, že v podobe ako ju uvádza odvolací súd táto neexistuje, keď

- o náhrade trov konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí nerozhoduje súd „spravidla“, ale vždy. Zákonom nie je daná iná možnosť.*

- zákon nedáva súdu možnosť rozhodnúť samostatným uznesením, ak sa uznesením konanie nekončí (uvedená situácia v danom súdnom spore nenastala). Zákon neponecháva súdu možnosť takéhoto výberu...*

... vyššie uvádzaný výklad odvolacieho súdu nemá oporu v príslušnej zákonnej úprave...

... je zrejmé, že o trovách konania nemohlo byť rozhodnuté spôsobom realizovaným súdom prvej inštancie potvrdenej týmto rozhodnutím odvolacieho súdu...

... Rozsudkom Okresného súdu... zo dňa 13.11.2014 bola žaloba voči žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade zamietnutá. Podané odvolanie voči žalovanému v 2. rade bolo odmietnuté. Na základe uvedeného bola žaloba vo vzťahu k Bratislavskému samosprávnemu kraju právoplatne zamietnutá a... samosprávny kraj prestal byť stranou sporu...

... V čase rozhodovania o trovách konania uznesením... už Bratislavský samosprávny kraj nebol žalovaným, nebol stranou tohto súdneho konania...

... V zmysle príslušnej právnej úpravy nie je možný stav, kedy voči konkrétnemu subjektu je žaloba právoplatne zamietnutá a súčasne tento subjekt je naďalej žalovaným

a teda stranou sporu. Príslušná právna úprava zároveň nepozná stav, kedy jeden a ten istý právny subjekt nie je stranou sporu, no súčasne pre dielčie rozhodovanie v súdnom konaní, je ho možné za stranu sporu považovať...

... je nevyhnutné poukázať na absurdnosť vzniknutej situácie aj vo vzťahu k rozhodovaniu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní čo do podstaty súdneho sporu (rozsudok KS BA č. k. 10 Co/204/2017-932) a rozhodoval aj o odvolaní v časti trov konania...

- odvolací súd v oboch prípadoch rozhodoval v konaní o náhradu škody (totožný predmet konaní),*

- konania však boli realizované pod odlišnými číslami konania (spisová značka),*

- napriek odlišnosti spisových značiek mali obe rozhodnutia identické IČS,*

- napriek odlišnosti spisových značiek mali obe rozhodnutia takmer identické ECLI...*

Aj na základe rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, či obe konania sú konaniami identickými, alebo rozdielnymi. Navyiac obe súdne konania majú odlišných účastníkov, keď je zaujímavé, že

- rozhodnutie čo do podstaty (rozsudok KS BA č. k. 10Co/204/2017-932) je z 19.10.2017 a žalovaným je len SR-MZ SR,*

- rozhodnutie, ktoré je predmetom tohto dovolania je z 10.11.2017 (časovo neskoršie rozhodnutie) a ma viac účastníkov konania (aj žalovaného v 2. rade).*

Vo veci však nie je zrejmé, na základe akého úkonu došlo k rozšíreniu počtu účastníkov, navyiac v totožnej veci - konanie o náhradu škody...

B/ Nezohľadnenie podstaty trov konania...

Sťažovateľ počas celého... konania poukazoval na neúčelnosť trov právneho zastúpenia vynaložených... samosprávnym krajom na služby splnomocneného právneho zástupcu. Žalobca nikdy neargumentoval že ... samosprávny kraj nemal právo zvoliť si právne zastupovanie, poukazoval, len na skutočnosť, že takto vzniknuté trovy nenapĺňajú zákonný predpoklad priznania ich náhrady, t. j. účelnosť ich vynaloženia.

... samosprávny kraj disponoval právnym oddelením s viacerými zamestnancami, ktorí mali právnické vzdelanie,

... samosprávny kraj bol spôsobilý plnohodnotne brániť vlastné plnenie úloh štátnej správy a samosprávy,

- pôsobenie splnomocnenej advokátskej kancelárie nebolo účelné a odôvodnené, keď ňou produkovaná argumentácia bola identická s argumentáciou používanou... samosprávnym krajom pred udelením plnej moci,

... odvolací súd sa vôbec nevenoval otázke účelnosti takto vzniknutých nákladov (trov konania) čo bolo základom argumentácie sťažovateľa,

... sťažovateľ za účelom podpory svojej argumentácie poukázal na množinu judikatúry na úrovni Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, ktoré preukazovali opodstatnenosť argumentácie sťažovateľa...

Odvolací súd uvedenú judikatúru v úplnosti ignoroval a tejto sa vôbec nevenoval. Napriek skutočnosti, že od uvedenej judikatúry sa odchyľil, svoj odklon dôkladne neodôvodnil. Tým priamo porušil ustanovenie § 393 CSP obsahujúcu konkrétnu požiadavku odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

C/ Absencia náležitého zdôvodnenia...

... V podrobnostiach si sťažovateľ dovoľí upozorniť na niekoľko rozhodujúcich skutočností dokumentujúcich nezákonnosť odôvodnenia:

a/ argumentácia odvolacím súdom právnou úpravou, ktorá neexistuje, resp. neexistuje v znení uvádzanom odvolacím súdom,

b/ realizácia jedného súdneho konania na základe jednej žaloby s rôznymi účastníkmi konania,

c/ realizácia jedného súdneho konania na základe jednej žaloby pod rôznymi číslami konania,

d/ realizácia jedného súdneho konania na základe jednej žaloby pod rôznymi číslami konania, avšak s totožným IČS a takmer totožným ECLI,

e/ ignorancia argumentácie založenej na ustálenej judikatúre súdov SR na úrovni Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR bez toho, aby súd odklon od uvedenej judikatúry dôkladne ozrejmil.

... Absencia právnej úpravy zodpovedajúcej týmto záverom, ich vnútorná nekonzistentnosť a rozpornosť, spôsobujú zmätočnosť a nepreskúmateľnosť predmetných rozhodnutí...

Nedostatky odôvodnenia uznesenia špecifikované vyššie majú výrazný charakter spôsobujúci nesúladsť s § 220 ods. 2 CSP. Rozhodnutie súdu, ktoré trpí takýmito

nedostatkami je rozhodnutím nepresvedčivým, neurčitým, nezrozumiteľným a teda nepreskúmateľným. S prihliadnutím na uvedené je nevyhnutné toto hodnotiť ako arbitrárne ... Sťažovateľ je názoru, že pri konaní ... došlo k masívnemu porušeniu jeho práv účastníka ... odňatím mu možnosti konať pred súdom. Sťažovateľovi bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces... »

10. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... MÉDIUS spol. s r. o... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rovné postavenie účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj podľa čl. 14 ods. 1 vyhlášky ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, boli uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/205/2017-944 zo dňa 10.11.2017 porušené.

2. Zrušuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10Co/205/2017-944 zo dňa 10.11.2017. Vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľa.“

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa ods. 2 rovní.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

17. Podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého konania alebo z jeho časti z dôvodov morálky, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti alebo vtedy, keď to vyžaduje súkromný záujem strán, alebo môžu byť vylúčené v rozsahu, ktorý je podľa prísnej mienky súdu nevyhnutný pri osobitných okolnostiach, keby zverejnenie prejudikovalo záujmy

spravodlivosti; ale každý rozsudok vynesený v trestnej alebo občianskoprávnej veci, s výnimkou prípadov, keď záujem mladistvých osôb vyžaduje iný postup alebo keď sa konanie týka manželských sporov alebo opatrovníctva detí, bude zverejnený.

III.

18. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd a právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

19. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (podobne aj II. ÚS 521/2015, II. ÚS 855/2015, IV. ÚS 236/07).

20. Ako to z obsahu sťažnosti zjavne vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru, ako aj práva na spravodlivý súd podľa medzinárodného paktu napadnutým uznesením krajského súdu.

21. Ústavný súd však vlastnou činnosťou zistil, že sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu krajského súdu 12. februára 2018 (a proti rozsudku krajského súdu 8. februára 2018, pozn.) dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom dosiaľ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolací súd nerozhodol. Podľa zistenia ústavného súdu ku dňu predbežného prerokovania sťažnosti ústavným súdom dovolanie sťažovateľky nebolo ani len predložené najvyššiemu súdu

na rozhodnutie, resp. konanie o dovolaní sa v zmysle § 436 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov dosiaľ vedie na okresnom súde pod sp. zn. 22 Cb 166/2008. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sa domáha ochrany základných práv a iných práv proti ich porušeniu napadnutým uznesením krajského súdu aj v dovolacom konaní pred všeobecným (najvyšším) súdom, podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany. Napokon nie je v kompetencii ústavného súdu, aby sám formoval doktrínu prípustnosti dovolania v civilnom sporovom konaní, keďže táto právomoc patrí najvyššiemu súdu (m. m. I. ÚS 393/08).

22. Ústavný súd ďalej uvádza, že prijatím sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porov. mutatis mutandis II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť právneho štátu.

23. Ústavný súd v závere už iba pre úplnosť veci dodáva, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)] dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, t. j. aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, I. ÚS 91/2011).

24. Z uvedených dôvodov preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľky formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu, vrátenie veci na nové prejednanie a rozhodnutie, náhrada trov konania) nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22.marca 2018